

культурний розвиток оточення, а також задумувались над полегшенням праці та покращенням якості життя робітників та селян. На старших курсах промислової практика змінювалася педагогічною. Через три роки навчання учитель був готовий до роботи у школі, проте підтримував зв'язок із технікумом, міг звернутися до своїх викладачів за порадою. У технікумах існувала традиція: випускники приїжджали щороку на кілька днів з метою поповнення своїх знань новими здобутками педагогічної науки, а також поділитися своїми проблемами та успіхами.

Після трьох років роботи у школі учитель міг вступати до вищої педагогічної школи [3, с. 103–107].

Для вдосконалення методики викладання та ознайомлення із новими формами та методами роботи проводились відкриті уроки, які обговорювались на районних методичних конференціях. Зазвичай відкриті уроки готували і проводили молоді учителі, які не мали достатньо досвіду, відповідно їх критикували інспектори та старші колеги. У такій ситуації учитель думав спершу над тим, щоб уникнути критики, а не про те, що урок дасть дітям [1, с. 17].

Розгляд форм підготовки вчителів у системі радянської освіти міжвоєнного періоду ХХ ст. дає можливість зробити висновки, що в основному педагогічні кадри вчилися у педагогічних технікумах, де основним принципом виховання була засада «до праці можна виховати тільки через працю».

Література

1. Петрів Д. Як підготовляти зразкові лекції на районів конференції? / Денис Петрів // Шлях виховання й навчання. Педагогічно-методичний тримісячник. Орган «Взаємної Помочі Українського Вчительства. VI-ий річник. Методика і шкільна практика. – Львів, 1932. – С. 17–18.

2. Юккер Е. Підготовка вчителів у Радянському союзі / Ернст Юккер // Шлях виховання й навчання. Педагогічно-методичний тримісячник. Орган «Взаємної Помочі Українського Вчительства. VI-ий річник. Перша книга. – Львів, 1932. – С. 44–49.

3. Юккер Е. Підготовка вчителів у Радянському союзі / Ернст Юккер // Шлях виховання й навчання. Педагогічно-методичний тримісячник. Орган «Взаємної Помочі Українського Вчительства. VI-ий річник. Друга книжка. – Львів, 1932. – С. 103–107.

Cwer A. M.

PROPER LANGUAGE STANDARDS OF THE TEACHER COMMUNICATIVE SITUATIONS IN THE CONTEMPORARY EDUCATIONAL PROCESS

Abstract

The term “language culture” generally describes an activity aiming at improving and developing the language skills in an appropriate and efficient manner.

An important element of this activity, which is mostly conducted as a part of the educational system, is a teacher or lecturer. It is the teacher's personality as well as the appropriate preparation for the job and the skill of correct communication with the listeners greatly influences the effectiveness of the youth education process.

Therefore, the language is one of the important educational tools. It is also an important element of the national culture as well as the best reflection of that culture. Similarly to the proverbial mirror, the social experiences of the individuals and nation are reflected in the language.

The education is an important area of human life which provides personal development of each individual, successive generations and social and national groups. It

opens on the past, present and future; it allows to determine the facts and processes, restore factual situation, it provides the answer to questions: how it was, why it was so and how it affected the individuals and social groups. Without it the progress of civilization would not be possible and a significant part of our heritage would be lost. In the previous cultural reality the education is of continual nature - it accompanies the humans through their whole lives. Its scope is beyond the school institution - the educational activities fill many spheres of the social life and they also have a diverse nature.

Key words: language, culture, education, teacher-educationalist.

The basis of all public language activity is a practical knowledge of the elementary principles of rhetoric, especially regarding a clear composition and methods for delivering persuasive messages, speeches, lectures. For the first time this art was treated professionally by the Greek sophists 2400 years ago. They taught the art of speaking, augmenting and eristic - the art of litigation (Protagoras, Aristotle, Demosthenes, Cicero). In the middle ages the rhetoric was one of the septem artes liberales [1] providing a basis of education of that time. Appreciated in the Renaissance, in the ensuing ages somewhat lost its importance. Nowadays, it returns into favour, which is concurred by the works of, among others, renowned Canadian philosopher and communication theorist Herbert Marshall McLuhan, who rightly points out that we are a “global village” society [2] for which the transmission of information is very important.

The ability to use rhetoric and eristic is also necessary when laying and performing occasional speeches, as well as other forms of utterances, which are used by every person appointed to exercise the intentional language activity, and so every teacher-lecturer.

Such person should realize that the rule of classical art of building statements (oral and written) have not lost their value, and according to them the task of the speakers was:

- ⑩ instruct (docera),
- ⑩ move (movere),
- ⑩ convince (persuasio),
- ⑩ delight (delectare) [3].

The contemporary teacher-lecturer, although he does not necessarily have to impress, but he should take care of maintaining a high level of interest in the audience, as long as the good reception of his lesson - lecture is important to him, especially when it is expanded thematically. Based on my own experience I can say that after 30 minutes of listening the reception of the conveyed messages by audience is about 75%, and after 60 min it reduces to approx. 25%. Thus, the conclusion is clear: one should speak not only to the point - but first and foremost to the people, because only it completes the measure of the efficiency of the language.

The condition for the effectiveness of the teacher's language activity is mastering the art of combining his argumentation and persuasion with the efficiency of the language, that is the art of good speaking and writing. I think the motto of his language activity should be the reflection of the Polish linguist, Professor Witold Doroszewski: *Language is a fact of culture, and the culture imposes obligations on essentially all: on grey man in the street and on the priest of knowledge, or a master of words. Differences can only rely on the weight of such obligation* [4].

Culture is defined very differently. Experts are divided as to its nature. Hence, this notion changes its meaning and scope so frequently. The range of events attributed to it is very broad: starting from the historical notion of plant cultivation (cultura agri), and ending with the shaping of the human soul (the culture is understood in the sense by e.g. Marcus Tullius Cicero or Jan Władysław Dawid). The well-known European sociologist Jan Szczepanski understands it as follows: *Culture is the whole products of human activity,*

tangible and intangible, values and recognized practices, objectified and accepted in any communities, sent to other communities and the next generations [5].

Culture therefore includes two classes of phenomena: human activities (behaviours) and subjects which are the result of these activities. Whereby, the language is recognised as socially shaped system of building utterances used in the process of interpersonal communication.

Language culture is one of the important areas of national culture, as a value, which has been developing over the centuries and that creates the collective achievement of the community, transmitted from generation to generation, deeply connected with the whole area of human collective life experiences; it is the good that was adopted by the current generation as a kind of inheritance, which must be in the form of shaped convey successors. Language culture also means (in the second sense) the state of knowledge and refinement of the language of individual units, their equipment of vocabulary and grammar system. It consists of a knowledge of the language, as well as care for the correct use of it, avoidance of mistakes, vulgar expressions, and unnecessary or improperly used borrowings from foreign languages. The concept of language culture also involves the ability to select language means adequately to the content and the context in which something is said or written.

Language culture is one of the important factors determining the success of a teacher-educationalist in educational activities. This work is generally expressed in the fulfilment of the three basic functions: teaching, educational and care.

Performing the teaching function consists of conveying to the students a specific knowledge resource curriculum, shaping skills and habits of efficient praxeology [6]. It is impossible to teach effectively without the proper use of language as a means of communication of thought. An efficient language should be: correct, appropriate (to the purpose, subject of expression and auditorium), understood, vivid, illustrative and specific. Man receives primarily information that is clear, understandable. Any new information, if it is to be received and retained, should be included in the information system already assimilated. The interpretation of the incoming information depends on the already possessed scope of it. For the listener (pupil, student) receiving the information is not only about the content of the message but also about the manner of its expression - culture of words, who pronounces them, when they are pronounced, under what circumstances, what tone they have and how it is related to the previous experience of the recipient.

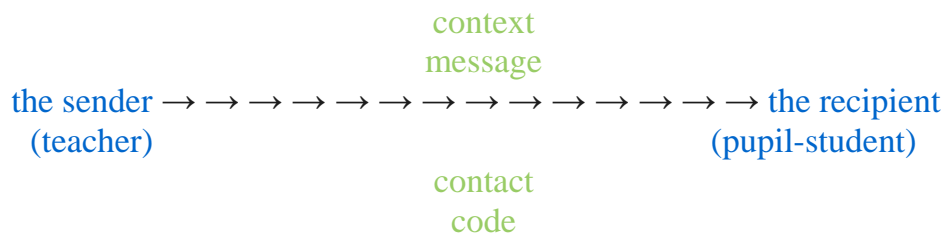
Performing the other teacher function - the educational role relies primarily on shaping the relation with the surrounding reality (of the world, people), on the formation of a particular system of values and life goals. In this process, except the methods of direct influence (the mode and order of life, events, organizations and conducting social activities), an extremely important role is played by direct methods, among them: persuasion, exercise, personal example - the role model, disciplinary practice. Persuasion is based on the transmission of language messages to the pupils in order to change their attitudes, on the use of the word as a carrier of certain information, values, persuading to their own rights. The word is also used when applying other methods, but only in a supporting role.

Every act of linguistic communication includes:

- ⑩ the sender of the text (the one who speaks or writes)
- ⑩ the recipient of the text (the one who hears or notes)
- ⑩ the communication context.

The communication system occurs when the person who is the sender intentionally transmits a message that has to get to the person (the recipient), through a specific channel of transmission; the sender and the recipient must be in contact (direct or indirect); for the message to be understood and have a specific impact, the sender and the recipient must use

the same language code (vocabulary, grammar). An important element of the communication system is also context, meaning the common world of the sender and the recipient [7].

In the process of education the change of attitudes (from undesirable to desirable) is achieved mainly by providing information and organising activities (discussion, nonverbal actions). The effectiveness of the information transmitted depends on their content, sources and forms of transmission (non-systematic side of utterance, style, syntax, speech rate, strength and tone of voice, etc.). Form of expression helps or hinders the recipient's focus of attention, affects the understanding and interpretation of the information, it may also activate certain feelings in the recipient that are relevant to the process of persuasion.

The third important function of the teacher-lecturer in the process of education of the young generation, in which the prominent role is played by the language culture - is the teacher's concern about meeting the biological and psychological needs of students, providing them with a sense of security and various forms of recreation.

Language plays a crucial role in human life. It is a tool of abstract thinking, fusing social experiences of individuals, and thus it is a specific tool for exploring the reality surrounding people. It is the most important means of communication between people. It is a material of fine literature demonstrating the artistic interpretation of the surrounding world. Finally, it is important binder of national life as it decides in many cases about retaining national and cultural identity. Therefore, young people should be implemented for ongoing work on the efficiency of their language. Teacher-lecturer plays a great role in these efforts. Therefore, the already mentioned Professor Witold Doroszewski rightly said that: *each quest to dominate the language is a quest to rule people's hearts and minds* [8].

References

1. Properly: seven skills worthy of a free man. Seven units were divided into two smaller groups: trivium (grammar, dialectics, rhetoric) and quadrivium (geometry, arithmetic, astronomy, music). Canvas of this division was monumental, encyclopaedic work of Mark Terence Varro, entitled: *Disciplinarum Libri IX*.
2. McLuhan M. H., *The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man*. University of Toronto Press. Toronto 1962 (rep. 2000, 2011), p. 21 (McLuhan writes, among others: "Such is the character of a village, or, since electric media, such is also the character of global village" - ed. 1962); see also, *ibid: Understanding Media*. Gingko Press. Toronto 2003, and also: Loska K., *Dziedzictwo McLuhana między nowoczesnością a ponadnowoczesnością. [Legacy of McLuhan between modernity and post-modernity.]* Rabid. Cracow 2001.
3. See Warron T. M., *Disciplinarum Libri IX* (Księga V).
4. Doroszewski W., *Kryteria poprawności językowej. [Criteria for linguistic correctness.]* Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych. Warsaw 1950, p. 19.
5. Szczepański J., *Elementarne pojęcia socjologii.* [Basic concepts of sociology.] Państwowe Wydawnictwo Naukowe. Warsaw 1970, p. 78.
6. See Kotarbiński T., *Traktat o dobrej robocie. [Treaty on the good work.]* Ossolineum. Wrocław-Warsaw-Cracow-Gdańsk-Łódź 1982.

7. More on this topic: Jakobson R., *Poetyka w świetle językoznawstwa [Poetics in the light of linguistics]* [in:] "Literary diary" 1960, No. 51/2, p. 431-473.
8. Doroszewski W., *Kryteria poprawności [The criteria of correctness]*, op. cit., p. 47.

УДК 159.09.07

Целюк Т. Л.

ПРОБЛЕМА ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ СЕРЕД ОБДАРОВАНИХ ШКОЛЯРІВ

Постановка проблеми. У сучасній психологічній науці проблема перфекціонізму активно розробляється та аналізується. Найчастіше при вивченні перфекціонізму об'єктом для дослідження стають обдаровані діти. Причиною цього є тісний взаємозв'язок, як зазначають вчені, між перфекціонізмом та обдарованістю, де перший вважається невід'ємною та водночас проблемною характеристикою другої (D. Chan, J. Freeman, M. Pyryt, D. Siegle & P. Schuler, L. Silverman, M. Christopher & J. Shewmaker, Д. Богоявленская, П. Ермаков, Р. Комаров, А. Кулемзина, Л. Данилевич, О. Чала та ін.) [8; 12; 1; 9]. А проте, існує і протилежна позиція, яка полягає в тому, що перфекціонізм не повинен включатися у спектр характеристик обдарованої особистості (S. Mendaglio) [14].

Окрім того, на сьогодні дискусійним залишається питання про причинно-наслідкові зв'язки обох цих феноменів. Деякі дослідники вважають перфекціонізмом закономірним явищем обдарованості, інші ж притримуються думки, що він є її першопричиною. На думку Н. Мякишевої, перфекціонізм як прагнення доводити свою діяльність до якогось завершеного результату, виступає особистісною детермінантою інтелектуальної обдарованості в молодшому шкільному віці [6].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Перфекціонізм – це один із найменш зрозумілих аспектів обдарованості, оскільки цей феномен має різні прояви й може означати як здорове прагнення до досконалості, так і невротичне, нав'язливе захоплення ідеєю досягнення певного ідеалу. Подвійна природа перфекціонізму особливо яскраво проявляється в обдарованих особистостях. Складно визначити, у яких випадках прагнення до досконалості є реалістичним, а в яких – утопічним, адже практично не можна виміряти межі потенціальних дитячих можливостей та ресурсів. Перфекціонізм обдарованих дітей може слугувати джерелом невдач та інтенсивних переживань, стаючи обов'язковою складовою їх життєвого досвіду. Прагнення до досконалості є характерною рисою тих особистостей, котрі мають потенціал для відповідного досягнення [2].

За О. Щелбановою, зв'язок обдарованості та перфекціонізму у дітей полягає в тому, що, намагаючись досягти досконалості, причому маючи уявлення про цю досконалість завдяки своїм високим інтелектуальним здібностям, абстрактному мисленню, вони узагальнюють те, що є у реальному світі, з тим, що народжується в їх уяві. У перфекціонізмі також відображається нерівномірність розвитку обдарованих дітей. Такі особи, випереджаючи в розумовому розвитку ровесників, можуть ставити перед собою занадто високі вимоги, ще недосяжні для них. Вони спілкуються зі старшими дітьми, котрі відповідають їх рівню, і тим самим переносять на себе доросліші стандарти [5].

На думку К. Дебровського, обдарована людина відчуває себе неповноцінною, якщо не відповідає встановленим стандартам і не робить усього можливого, щоб відповідати цим вимогам. К. Такакс вважає, що високий рівень захопленості обдарованої дитини будь-якою діяльністю може спричинити надмірне прагнення доводити будь-яку роботу до повної досконалості. Також дослідники зазначають, що дорослі занадто багато уваги приділяють видатним здібностям і досягненням таких